

Pensjonistrådet i Utdanningsforbundet Agder har på sitt møte 15.10.25 bestemt å sende følgende innspill/ uttalelse ang «FELLESSKOLEN» til Utvalget for fremtidens fellesskole.

Pensjonistrådet i Utdanningsforbundet Agder har engasjert seg i pågående diskusjoner og meningsytringer om fellesskolens framtid:

- Hvordan skal framtidens skole være?
- Hva skal vi ta vare på/forkaste?
- Hva ønsker vi av ny utvikling?
- **Hvilke innspill vil vi gi gjennom pensjonistenes stemme og erfaring?**

Så langt i vårt arbeid i Pensjonistrådet – Utdanningsforbundet i Agder, har vi ikke sett noe ønske eller oppfordring til pensjonistene spesielt om å komme med innspill i denne saken. Fylkesstyret i Agder har derimot oppfordret oss til generelt å engasjere oss i skolepolitiske saker, og den ballen tar vi. Fellesskolens framtid er en sak vi engasjerer oss i, og vi mener det er viktig å dele våre standpunkt, våre erfaringer og våre opplevelser gjennom lange yrkesaktive liv.

- Vi ønsker å dele suksessfaktorene.
- Vi ønsker å være kritiske til ting vi synes har gått i feil retning.
- Vi vil sette faglig utvikling og sosial/psykisk utvikling side om side.
- Vi vil ha et kritisk, men ikke negativt blikk på den digitale utviklinga.

Pensjonistrådet i Utdanningsforbundet Agder har stor tillit til at det faglige nivået i norsk skole er bra og godt ivarettatt av kompetente pedagoger. Det er høyt utdannede lærere som jobber i norsk skole, og ikke minst er det mange med lang og verdifull erfaring. Vi har også merket oss at mange har god faglig kompetanse langt utover minstekravet. Denne kvaliteten er det viktig å videreføre i framtidens fellesskole.

I vårt høringsinnspill fra Pensjonistrådet i Utdanningsforbundet Agder vil vi derimot i tillegg sette fokus på **viktigheten av relasjonsarbeid**. Uten trivsel og opplevelser mister vi en vesentlig forutsetning for læring. Skolene må ha gode planer og rutiner for dette arbeidet. Litt banalt sagt må alle elever i skolen hver dag møte noen bevisste og velmenende voksne, som ser deg rett inn i øynene. Og her snakker vi om «ekte vare», i tillegg til gode og fornuftige rutiner. Det var som en elev sa til en lærer: «Det er så rart med deg,- du sier noe med munnen du, men du viser noe annet med øynene». I tillegg er det viktig at hver elev hører sin egen stemme i fellesskapet, og at den enkelte føler seg som en viktig bidragsyter. Det er disse barna og ungdommene det blant annet spørres etter i framtidens samfunn. Her trengs det målretta arbeid på mange plan. Alt fra å holde foredrag uten opplesing fra Powerpoint, til å kunne høre sin egen stemme i en mikrofon. Og her er det ikke bare elevene som må trenes og bevisstgjøres,- også de voksne. Det er viktig at det avsettes tid til både undring og spørsmål. Lærerne må se viktigheten av den muntlige formidlinga av egen og andres historier. En interessant observasjon er bl.a. hvor mange timer eksempelvis en elev i

vgs hver dag får presentert undervisninga gjennom skjermbilder. Team Pølsa snakker i overført betydning om at vi må være litt mykere i knærne, og i det legger han å sette seg ned på det individuelle nivået, se hverandre i øynene og være fysisk til stede. Ekte vare!

Pensjonistrådet i Utdanningsforbundet i Agder mener at disse tankene harmonerer med et av oppdragene i dagens opplæringslov: «Skolen skal sørge for at elevene utvikler seg som mennesker, at de forstår seg selv og andre og samfunnet rundt seg. Skolen skal legge et grunnlag for at elevene kan ta gode valg i livet». I temaheftet om Fellesskolen leser vi i kap. 3.2. om fellesskolens byggeklosser. Vi mener at disse byggeklossene også trenger en grunnmur som må inneholde ingredienser fra trivsel, oppmerksomhet, undring, trygghet og opplevelser.

Pensjonister er ikke en gruppe som er allergiske eller motstandere av en digital utvikling, men vi ønsker oss en tydeligere «Vær-varsom-plakat» som gis større plass i norsk skole. Eksempelvis er mobilhotell et lite og enkelt bidrag i denne holdningsdebatten. Vi må spørre oss om hvor mange timer skjermtid har den oppvoksende generasjon samlet pr. dag eller pr. uke. Og samme spørsmål må vi kanskje spørre oss selv som forbilder. Avhengigheten er et voksende problem, og i denne debatten må vi si ja takk begge deler. Hvor har det blitt av den frie leken, hvor har det blitt av smalltalken blant ungdom, og når og hvordan kommuniserer ungdommen utenom det digitale? Og i hvilken grad skaper denne utviklinga et for stort sosialt utenforskap? Vi må følge med på utviklinga, men vi må ikke glemme viktigheten av den mellommenneskelige kontakten. Det er jo et tankekors når en 9-åring i 2025 spør: «Hva er en CD»? Ja, da går utviklinga fort. Denne problematikken og disse utfordringene mener vi gjelder for hele det 13-årige skoleløpet. Vi må se og høre hverandre, vi må ha gode samtaler, vi må ha felles opplevelser, vi må dele sorger og gleder, vi må ha sosiale arenaer, og vi må ha øyekontakt!

Viktigheten av dette sosialpedagogiske perspektivet må vies plass i lærerutdanninga. Faglig kompetanse er en forutsetning for læring, men hvem er egentlig den gode læreren? Vi mener at den mellommenneskelige kontakten lærer/elev er like viktig i hele det 13-årige løpet.

Dette er noen av de erfaringene vi har fra våre lange yrkesaktive liv. Som en elev sa etter 1.skoledag i ungdomsskolen: «Han så meg da jeg kom, og han kunne faktisk navnet mitt». En annen elev – en 1.klassing – ble trygget da læreren sa at hun skulle ha på seg samme kjolen dagen etter – «slik at dere kjenner meg igjen». Ja, så enkelt og så bevisst! I vgs var det en elev som satte stor pris på at det var bestemt på forhånd hvor hun skulle sitte.

Mange barn og unge opplever utenforskap, ensomhet og mobbing i norsk skole. Vi voksne må ta hele sanseapparatet i bruk, og den enkelte elev må få følelsen av egenverdi. Og her må vi hjelpe hverandre. Vi må ha klare og bevisste planer som har fokus på relasjonsarbeid, og ikke minst må vi dele suksessfaktorene. Og i dette arbeidet er det innholdsmessig ikke forskjell på om eleven er 6 eller 18 år. Både ressursdisponeringa i skolen, og ikke minst lærerutdanninga, må ha både teoretisk og praktisk fokus på dette arbeidet. Fortvilede øyne, verbale og digitale ukvemsord, skulking, vold, mobbing, frafall, selvskading, psykiske vansker og i verste fall suicidale tanker bør få sin plass i makuleringsmaskinen.

Med disse utfordringene ser vi at lærerne har utrolig store utfordringer, og det må avsettes ressurser i den enkelte kommune til å ivareta dette arbeidet av læreren selv og andre «gode hjelpere». Det kontortekniske arbeidet som stadig øker i volum, gjør at den enkelte lærer har nok med skjemaføring, rapporter, statistikker, m.m., noe som i stor grad er nødvendig, men det bør ses kritisk på hvilke kontortekniske oppgaver lærerne faktisk skal ha, og hvor nødvendige de faktisk er.

I det helhetlige arbeidet med elevene, er det også helt nødvendig at et utstrakt foreldresamarbeid har fokus. Det er tross alt foreldrene som kjenner elevene best. Det er også et tankekors at foreldrekontakten avtar med økende alder for elevene. Kanskje på tide å stille seg et spørsmål rundt akkurat dette.

Vi har tro på at de fleste voksne i skolen greit kan tilegne seg faglig kompetanse, men ingen av oss er født med en master i relasjonell kompetanse og bevissthet. Vi må alle ta ansvar for barn og unge, og vi må ta et felles løft for at den oppvoksende generasjon kan få et kapittel i sin livets minnebok, som forteller om en god og meningsfylt oppvekst med mange voksne rundt seg. Og de må være møtt av mennesker med litt mykere bein! Og disse lærerkvalitetene må vi få tid til å dele med hverandre og reflektere rundt. Planlegging og samarbeid er mer enn faglig utvikling.

La oss avslutte innspillet med et sitat fra en elev i vgs , som på avslutningsfesten sa til kontaktlæreren sin: «Det var i alle fall en som så meg for den jeg er – TUSEN TAKK»!

Dag Gulbrandsen

Leder

Pensjonistrådet i Utdanningsforbundet i Agder

Kopi: Sentralt Pensjonistråd v/ leder Ottar Stordal

Fylkesstyret - Utdanningsforbundet i Agder